

przymusowa opieka w zakresie zdrowia psychicznego

środek kryzysowy i upoważnienie do objęcia opieką

Informacje dla rodziców, partnerów, dzieci,
rodzeństwa i innych krewnych

zestkanuj mnie

Ustawa w sprawie przymusowej opieki w zakresie zdrowia psychicznego

O co chodzi?

Ustawa ma na celu dostosowanie opieki do osobistej sytuacji potrzebującego. Dla każdego pacjenta ustala się indywidualnie określany środek kryzysowy lub upoważnienie do objęcia opieką. W miarę możliwości uwzględnia się przy tym życzenia i preferencje pacjenta. Ponadto celem jest w jak największej mierze zapobieganie przymusowej hospitalizacji. Dlatego też przymusowa opieka może być świadczona również ambulatoryjnie lub poza placówką.

Nie tylko pacjent, ale też bezpośrednie otoczenie jest bardziej zaangażowane w przygotowanie i realizację przymusowej opieki. Ustawa określa to następująco: „w przygotowanie, realizację, zmianę i zakończenie środka kryzysowego, upoważnienie do kontynuowania tego środka lub upoważnienie do objęcia opieką w jak największym stopniu angażuje się rodzinę, bliskich krewnych zainteresowanej osoby oraz lekarza rodzinnego”.

Co to oznacza dla Ciebie?

Ustawa daje Ci jako osobie spokrewnionej więcej przestrzeni do działania. Odgrywasz przecież ważną rolę w życiu pacjenta i prawdopodobnie dobrze znasz jego sytuację i potrzeby. Teraz możesz na przykład sam zgłosić w gminnym punkcie, że potrzebna jest przymusowa opieka. Otrzymujesz też, jako krewny kluczowy dla opieki, możliwość udziału w określaniu opieki i wskazania, jaką rolę chcesz i możesz w niej odgrywać.

Często sytuacja nie jest dla Ciebie łatwa. Przymusowa opieka to daleko idący środek. Może on wyrzucić dużą presję na relację. Ponadto kontakt i opieka nad kimś w tej sytuacji mogą być bardzo trudne. A do tego masz też do czynienia z różnymi pracownikami opieki i instytucjami. Dlatego właśnie jako krewny masz prawo do poproszenia o pomoc rodzinną osobę zaufania.

Czym się zajmuje rodzinna osoba zaufania?

Jeśli istnieje potrzeba zastosowania przymusowej opieki, możesz zwrócić się do rodzinnej osoby zaufania po:

- informacje o ustawie w sprawie przymusowej opieki w zakresie zdrowia psychicznego, o środku kryzysowym i upoważnieniu do objęcia opieką;
- ogólne informacje i porady, jak jako krewny zachować się w sytuacjach, w których być może należy wprowadzić przymusowe leczenie;
- wsparcie w ramach Twojego wkładu w plan działania dotyczący pacjenta;
- wsparcie w formułowaniu Twojej wizji dotyczącej **planu opieki***;
- informacje o możliwych procedurach składania skarg i wsparcie w tym zakresie.

Usługi rodzinnej osoby zaufania są darmowe!

Środek kryzysowy

W sytuacjach kryzysowych burmistrz może zastosować środek kryzysowy, pod warunkiem że:

- istnieje bezpośrednie niebezpieczeństwo wystąpienia **poważnej szkody***;
- bardzo prawdopodobne, że jest to konsekwencja **zaburzenia psychicznego***;
- może ono zostać zlikwidowane dzięki środkowi kryzysowemu;
- oczekiwanie na upoważnienie do objęcia opieką nie jest odpowiedzialne.

Jeśli pracownicy opieki oczekują, że upoważnienie kryzysowe zostanie wydane, mogą – jeśli są ku temu podstawy – już wcześniej zastosować określone środki bezpieczeństwa, takie jak zamknięcie w zabezpieczonym pomieszczeniu.

Jako krewny otrzymujesz od gminy wiadomość, jeśli zgoda na środek kryzysowy zostanie wydana.

Środek kryzysowy trwa trzy dni i pod pewnymi warunkami może zostać przedłużony o kolejne trzy dni. Za pośrednictwem prokuratury i sądu może do tego dojść jeszcze przedłużenie o trzy tygodnie. Powtórne przedłużenie o trzy tygodnie jest możliwe, jeśli dodatkowo złożony został wniosek i upoważnienie do objęcia opieką.

Zaburzenie psychiczne*

Przymusowa opieka w zakresie zdrowia psychicznego to środek, który można zastosować wyłącznie w przypadku zaburzenia psychicznego. Jeśli przyczyną problemów jest coś innego, np. demencja, niepełnosprawność intelektualna lub osobiste okoliczności, potrzebna jest inna pomoc. To, czy można mówić o zaburzeniu psychicznym, stwierdza niezależny lekarz psychiatra.

Upoważnienie do objęcia opieką

Celem upoważnienia do objęcia opieką jest zapewnienie przymusowej opieki przez dłuższy czas: od 6 do 24 miesięcy. O upoważnienie mogą wnioskować opiekunowie, policja lub gmina. Jeśli uważasz, że ktoś wymaga przymusowej opieki, możesz skontaktować się z gminą i dokonać zgłoszenia.

Kiedy mogę dokonać zgłoszenia?

Zgłoszenia można dokonać w następującej sytuacji: martwisz się o swoje dziecko, rodzica, rodzeństwo, partnera, innego członka rodziny lub przyjaciela. Osoba ta ma poważne problemy psychiczne, zaburzenie psychiczne lub jest uzależniona. Według Ciebie opieka nad bliskim nie jest odpowiednia: w ogóle jeszcze nie ma opieki lub jest ona niewystarczająca. Widzisz lub boisz się, że sytuacja jest poważna, i uważasz, że konieczna jest interwencja, czy ta osoba tego chce, czy nie.

Jak mogę dokonać zgłoszenia?

Możesz dokonać zgłoszenia samodzielnie – ewentualnie anonimowo – ale też na przykład z pomocą terapeuty, służby kryzysowej czy lekarza rodzinnego. Zgłoszenia dokonuje się w gminie zamieszkania pacjenta. Każda gmina zorganizowała w tym celu specjalny punkt zgłoszeniowy.

Do dokonania zgłoszenia przygotuj:

- Faktyczne dane: jak zachowuje się osoba, o którą się martwisz? Co konkretnie robi? Co się wydarzyło i kiedy to było? Jakie były okoliczności? Jak do tego doszło?
- O co się martwisz?
- Jakie dostrzegasz zagrożenia?
- Co według Ciebie powinno się wydarzyć?

Uwaga: podaj też, jaki związek łączy Cię z tą osobą, bo może to mieć znaczenie dla dalszego przebiegu sprawy. Tylko jeśli jesteś przedstawicielem lub „bliskim krewnym”, masz na przykład prawo do określonych informacji.

Co dzieje się ze zgłoszeniem?

Po Twoim zgłoszeniu gmina ma dwa tygodnie na sprawdzenie, czy przymusowa opieka rzeczywiście jest potrzebna. Dzieje się to poprzez „badanie rozpoznawcze”. Gmina bada wtedy, czy dana osoba może cierpieć na zaburzenie psychiczne, czy grozi ono wystąpieniem **poważnej szkody*** i czy nie można zastosować innych środków niż przymusowa opieka. Aby to określić, prześledzona zostaje historia choroby, przeprowadza się rozmowę z zainteresowaną osobą i często również z Tobą jako krewnym.

Jeśli gmina uważa, że przymusowa opieka jest konieczna, wysyła wniosek o upoważnienie do objęcia opieką do prokuratury. Bliscy krewni są o tym powiadamiani.

Jeśli gmina uważa, że przymusowa opieka nie jest konieczna, a Ty jesteś przedstawicielem pacjenta lub jego bliskim krewnym, zostaniesz o tym poinformowany. Jeśli nie należysz do tych osób, nie możesz zostać poinformowany ze względu na przepisy prawa dotyczące ochrony prywatności (ogólne rozporządzenie o ochronie danych: RODO).

Kim są bliscy krewni?

Należą do nich przedstawiciel, małżonek, zarejestrowany partner lub osoba, z którą pacjent zawarł umowę kohabitacyjną, rodzice oraz krewni kluczowi dla ciągłości opieki.

Przygotowanie upoważnienia do objęcia opieką

Wnioski o upoważnienie do objęcia opieką trafiają do prokuratury. Prokurator zajmuje się nimi i rozpoczyna badanie przygotowawcze. Posyła informacje z gminy i instytucji wymiaru sprawiedliwości oraz angażuje dyrektora zakładu opieki, by zgromadzić informacje o pacjencie i opracować **plan opieki***.

Plan opieki*

Plan opieki to podstawa ostatecznego upoważnienia do objęcia opieką. Plan ten sporządza osoba odpowiedzialna za opiekę (terapeuta).

Jest to szczegółowy opis: diagnozy, zachowania, poważnej szkody i przymusowej opieki, dla której przygotowywane jest upoważnienie do objęcia opieką. Jest w nim zawarta ocena sytuacji przez osobę odpowiedzialną za opiekę. W planie opisuje się też, jaka przymusowa opieka jest w tym przypadku uważana za konieczną. Mogą to być nadzór, leki lub hospitalizacja. W tej kwestii osoba odpowiedzialna za opiekę konsultuje się z lekarzem rodzinnym, ale też z krewnymi kluczowymi dla opieki.

Jeśli osoba odpowiedzialna za opiekę uważa, że konieczna jest też pomoc socjalna, może się również porozumieć z gminą. Przykłady wsparcia:

- pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- doradztwo związane z zadłużeniem;
- praca lub aktywność w ciągu dnia;
- opieka nad mieszkaniem.

Dyrektor zakładu opieki powiadamia pacjenta i jego przedstawiciela, że przygotowywane jest upoważnienie do objęcia opieką. Terapeuta, osoba odpowiedzialna za opiekę, w porozumieniu z pacjentem i jego przedstawicielem przygotowuje plan opieki.

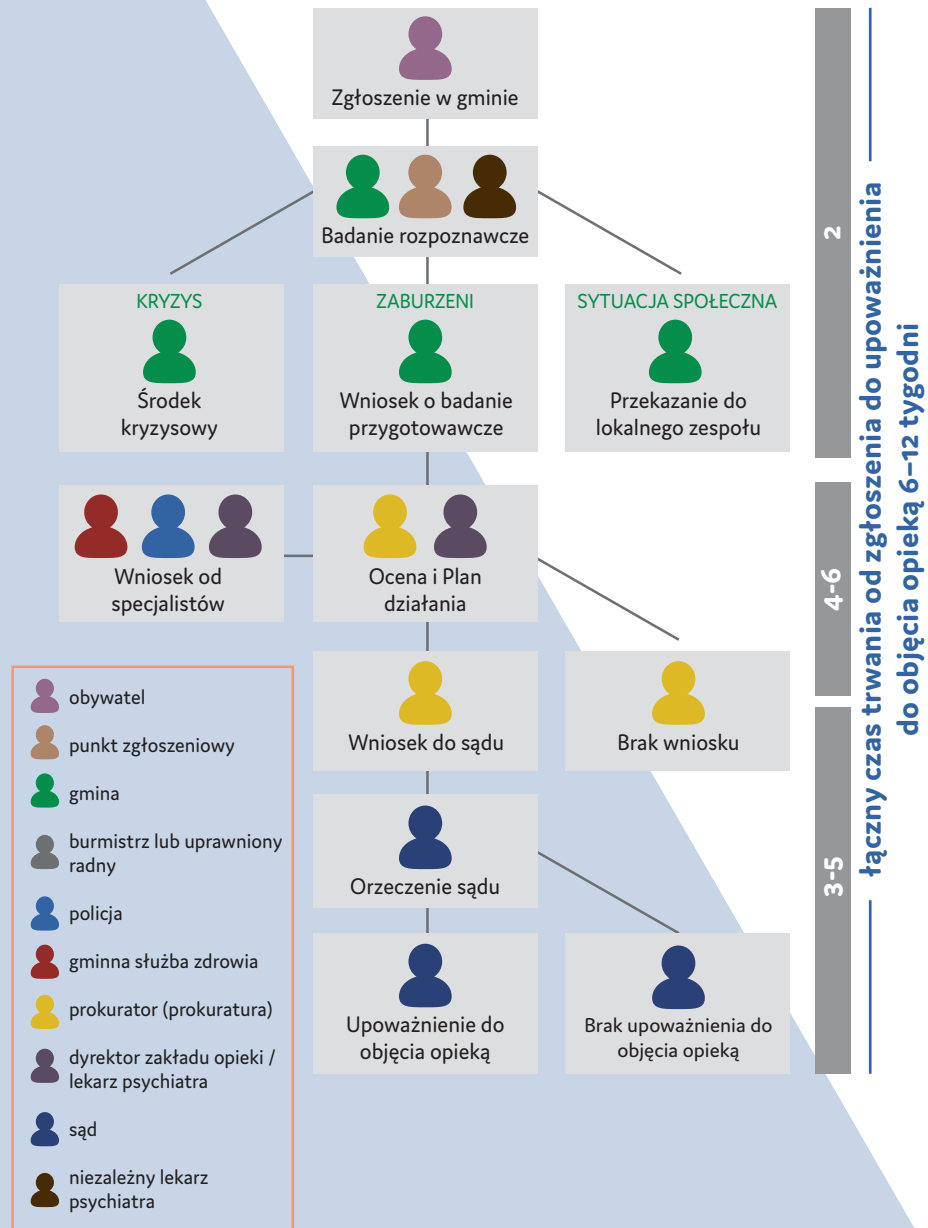
Bliscy krewni mogą przy tym przedstawić swoją wizję.

Rodzinna osoba zaufania może Ci w tym pomóc. W **karcie opieki*** pacjent może zawrzeć swoje preferencje co do form opieki.

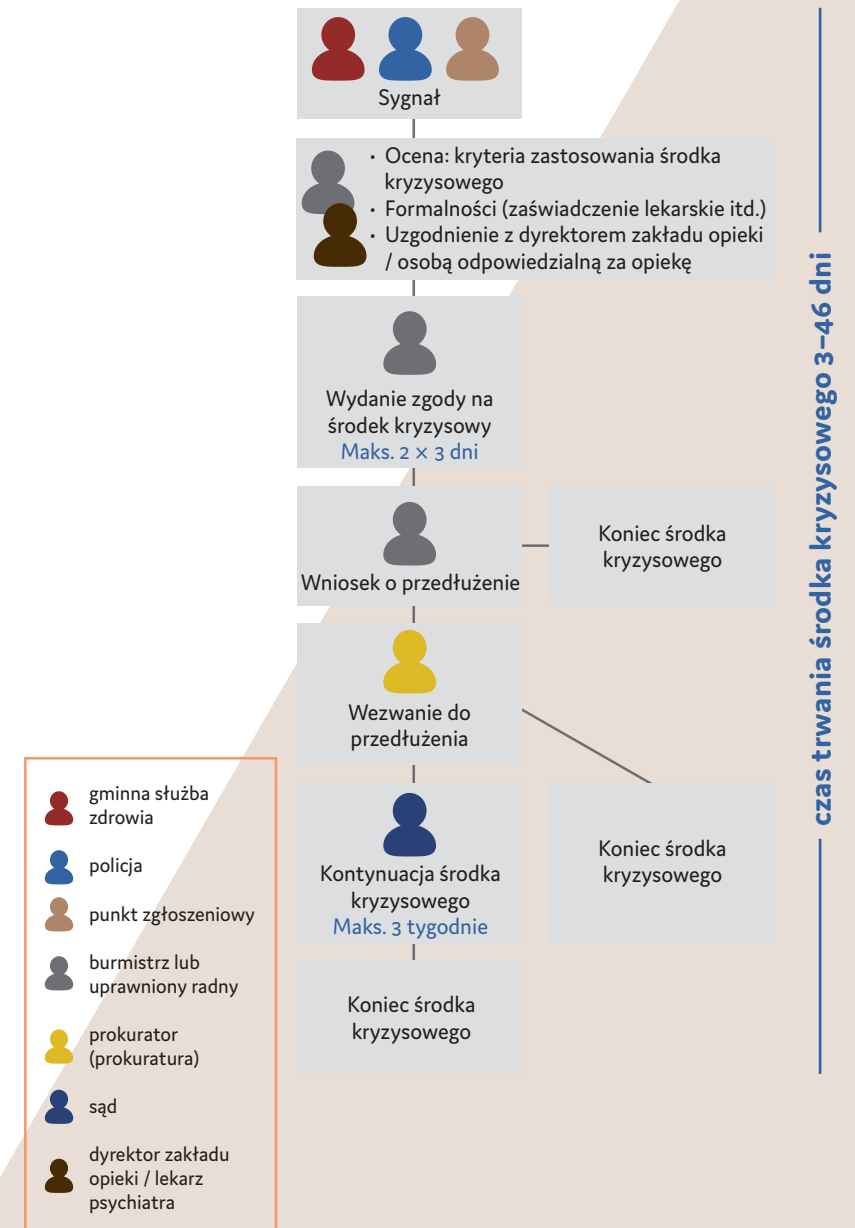
Dyrektor zakładu opieki przesyła wszelkie istotne informacje prokuratorowi.

Schemat upoważnienia do objęcia opieką

Czas trwania w tygodniach

Schemat środka kryzysowego

Karta opieki*

Karta opieki zawiera preferencje pacjenta związane z opieką i leczeniem.

Na przykład:

- Jakie leki pacjent chce przyjmować, a jakich nie?
- W jakiej postaci pacjent chce przyjmować leki (tabletki, zastrzyki itd.)?
- Co pomaga pacjentowi poczuć się lepiej?
- Co sprawia, że pacjent czuje się gorzej?
- Jakie leczenie pacjent chciałby ewentualnie otrzymać w domu?
- A jakiego nie?

Terapeuta pomaga pacjentowi wypełnić kartę opieki. Mogą w tym również pomóc krewni lub osoba zaufana pacjenta. Jeśli pacjent nie ma preferencji, informację tę również zawiera się w karcie opieki.

Alternatywa: własny plan działania

Aby uniknąć przymusowej opieki, pacjent w ciągu trzech dni może poprosić dyrektora zakładu opieki o zgodę na sporządzenie własnego planu działania. W planie tym pacjent musi jasno określić, co zamierza zrobić, by poprawić sytuację. Dyrektor zakładu opieki omawia wtedy z prokuratorem, czy chce dać pacjentowi taką możliwość, i informuje o tym pacjenta w ciągu dwóch dni.

Mogą istnieć powody, dla których dyrektor zakładu opieki odrzuci możliwość sporządzenia planu działania, na przykład jeśli uważa, że niebezpieczeństwo (**poważna szkoda***) jest zbyt duże. Albo ponieważ już wcześniej powstał plan działania, ale okazało się, że nie sprawdził się w praktyce.

Poważna szkoda* według ustawy to:

- zagrożenie życia, poważne obrażenia ciała, poważna psychiczna, materialna, niematerialna lub finansowa szkoda, poważne zaniedbanie lub rozkład społeczny, poważnie zaburzony rozwój zainteresowanej lub innej osoby;
- zagrożenie dla bezpieczeństwa osoby zainteresowanej, w tym ze względu na pozostawanie pod wpływem innej osoby;
- sytuacja, w której osoba zainteresowana uciążliwym zachowaniem wzbudza agresję u innych;
- sytuacja, w której zagrożone jest ogólne bezpieczeństwo osób lub mienia.

W przypadku uzyskania zgody na złożenie własnego planu działania, przygotowanie upoważnienia do objęcia opieką zawieszona się na dwa tygodnie. W ciągu tych dwóch tygodni może ono zostać wznowione, jeśli dyrektor zakładu opieki uważa, że pisanie planu działania trwa zbyt długo, lub jeśli „**poważna szkoda***” okaże się jednak zbyt duża.

Przy pisaniu planu pacjentowi stanowczo zaleca się korzystanie z pomocy jego przedstawiciela lub Twojej, jako krewnego. Również i w tym może wesprzeć Cię rodzinna osoba zaufania.

Wniosek do sądu o upoważnienie do objęcia opieką

Na podstawie informacji z badania przygotowawczego prokurator decyduje, czy wnioskować do sądu o upoważnienie do objęcia opieką. Prokurator musi podjąć decyzję w okresie od czterech do sześciu tygodni.

Upoważnienie do objęcia opieką zaczyna obowiązywać

Po otrzymaniu od prokuratora wniosku sędzia decyduje w ciągu trzech tygodni, czy wydać upoważnienie do objęcia opieką. Jeśli sędzia pozwoli pacjentowi sporządzić własny plan działania, okres ten wydłuża się o dwa tygodnie. Upoważnienie to zawiera możliwie jak najbardziej konkretne informacje o tym, jakie formy przymusowej opieki są dozwolone dla danego pacjenta lub w danej sytuacji. Mogą to być na przykład:

- podawanie leków w ramach leczenia psychiatrycznego;
- umieszczenie na oddziale zamkniętym;
- ograniczenie wolności, na przykład korzystania z telefonu;
- kontrola pod kątem używania substancji uzależniających;
- ograniczenie odwiedzin.

Zakończenie lub przerwanie upoważnienia do objęcia opieką

W upoważnieniu do objęcia opieką określa się, przez jaki okres jest ono ważne: 6, 12 lub 24 miesiące. Jeśli upoważnienie nie zostanie na czas przedłużone, traci ważność automatycznie. Upoważnienie może też jednak zostać (tymczasowo) wstrzymane przed upływem terminu ważności, jeśli przymusowa opieka nie będzie już konieczna. Decyduje o tym dyrektor zakładu opieki.

A co jeśli...?

Gmina nie przekaze sprawy prokuratorowi

Na podstawie badania rozpoznawczego gmina może zdecydować, że przymusowa opieka w zakresie zdrowia psychicznego nie jest konieczna. Na przykład jeśli pacjent już jest objęty opieką lub jeśli problemy są powodowane przez coś innego niż zaburzenia psychiczne. Jeśli dokonałeś zgłoszenia i jesteś bliskim krewnym pacjenta, zostaniesz o tym poinformowany. Jeśli wciąż jesteś zdania, że przymusowa opieka jest konieczna, i jesteś bliskim krewnym pacjenta, musisz zasygnalizować to gminie. W takim przypadku gmina musi bowiem mimo wszystko złożyć wniosek o przygotowanie upoważnienia do objęcia opieką do prokuratora.

Złożenie przez prokuratora wniosku trwa za długo

Wniosek o przygotowanie upoważnienia do objęcia opieką powinien zostać złożony w sądzie najpóźniej do 14 dni od zgłoszenia w gminie. Jeśli trwa to dłużej, możesz się odwołać. Warunkiem jest jednak, że jesteś przedstawicielem pacjenta lub bliskim krewnym.

Prokurator nie chce złożyć wniosku

Prokurator może też zdecydować, że nie będzie wnioskować o upoważnienie do objęcia opieką, ponieważ według niego nie ma ku temu wystarczających przesłanek. Są o tym powiadamiane wszystkie zainteresowane strony. Bliscy krewni pacjenta mogą wtedy ponownie, z lepszym uzasadnieniem, prosić prokuratora o zawnioskowanie do sądu o upoważnienie do objęcia opieką. Musi się to jednak odbyć w ciągu 14 dni. Poproś rodzinną osobę zaufania, by Ci w tym pomogła.

Opieka jest według Ciebie niezadowalająca

Jeśli upoważnienie do objęcia opieką lub środek kryzysowy są w mocy, ale oferowana opieka jest według Ciebie niezadowalająca, możesz o tym porozmawiać z odpowiedzialnym za nią świadczeniodawcą opieki. Jeśli nie znajdziecie rozwiązania wspólnie, możesz poprosić o pomoc rodzinną osobę zaufania. Może Ci ona doradzić i w razie potrzeby pośredniczyć między Tobą a placówką.

W przypadku większości decyzji i postępowań wiążących się z ograniczeniem praw pacjenta możliwe jest złożenie skargi. Rodzinna osoba zaufania może udzielić Ci dalszych informacji w tym zakresie.

Konieczność stosowania przymusowej opieki

Przymusowa opieka w zakresie zdrowia psychicznego jest dozwolona tylko wtedy, gdy nie ma innej możliwości. Dlatego przy składaniu wniosku należy dobrze opisać, że pacjent sprzeciwia się świadczeniu opieki, dlaczego nie można zastosować mniej inwazyjnych środków zaradczych i dlaczego poważnej szkodzi można zapobiec tylko poprzez przymusową opiekę.

Sytuacja kryzysowa

Nie wahaj się poprosić o pomoc, jeśli boisz się, że ktoś może skrzywdzić siebie lub inną osobę. Dowiedz się, czy istnieje już plan kryzysowy lub karta kryzysowa. Skontaktuj się z podaną w nich osobą lub instytucją, lekarzem rodzinnym lub przychodnią bądź z terapeutą. Możesz też zadzwonić do punktu zgłoszeniowego w gminie. Jego pracownicy mogą ocenić sytuację i w razie potrzeby zaangażować służbę kryzysową.

W razie bezpośredniego zagrożenia: zadbaj najpierw o swoje bezpieczeństwo, a następnie zadzwoń pod numer 112.

Masz pytania o samobójstwo? Zadzwoń: 0900 - 0113

Kontakt

Na stronie
www.familievertrouwenspersonen.nl
znajdziesz dane kontaktowe rodzinnych
osób zaufania w Twojej okolicy.

Więcej informacji

www.familievertrouwenspersonen.nl
www.dwangindezorg.nl